

діагностування [4]. Нині не виокремлені умови, що дозволяють цілеспрямовано здійснювати формування комунікативної культури майбутнього учителя фізичної культури, не визначено зміст, засоби і методи її формування у студентів закладів вищої освіти.

Таким чином, запропоновані суспільством вимоги до комунікативної культури майбутнього фахівця фізичної культури, недостатня теоретична і практична розробленість цього питання підтверджує актуальність проблеми дослідження й потребу у визначенні педагогічних умов, які б сприяли ефективності її формування.

Література:

1. Корніяк О. М. Психологія комунікативної культури школяра : монографія. К.: Міленіум, 2006. 336 с.
2. Садовская В. С. Основы коммуникативной культуры. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2011. 206 с.
3. Тараторкин Г. В. Коммуникативная культура в системе государственной службы: теоретические основы. *Сборник научных работ Томского госуд. ун-та. Серия «Гуманитарные науки»*, 2009. №4. С. 311–323.
4. Ингенкамп К. Педагогическая диагностика : учебник. М.: Педагогика, 1991. 238 с.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ НА ЗАНЯТТЯХ БІОЛОГІЇ І ЕКОЛОГІЇ

О. Воробйова

*викладач біології і екології циклової комісії природничо-наукових
дисциплін фахового медико-фармацевтичного коледжу Полтавського
державного медичного університету*

Здоров'я молодого покоління нашої держави – це спільна проблема педагогів, медиків та батьків. Ось чому одним з пріоритетних завдань навчально-виховного процесу фахового медико-фармацевтичного коледжу на сучасному етапі є формування у здобувачів освіти здорового способу життя.

Конституція України визнає життя і здоров'я людини найвищими соціальними цінностями. Відповідно до Основного

Закону держава несе відповідальність перед людиною за свою діяльність і зобов'язана ефективно вирішувати завдання виховання здорового покоління, від чого значною мірою залежить соціально-економічний розвиток суспільства і країни в цілому. Але компонентами успішного буття молоді, безперечно, є також освіта і здоров'я.

Одна з десяти ключових компетентностей Нової української школи – це екологічна грамотність і здорове життя [2].

Зіставлення понять «компетентність», «здоров'я», «збереження здоров'я» дозволяють нам дати визначення поняття «здоров'язбережувальна компетентність», що охоплює низку життєвих навичок (компетентностей), які сприяють здоровому способу життя. Здоров'язбережувальна компетентність – це готовність здобувачів освіти самостійно вирішувати завдання, що пов'язані з підтримкою, зміцненням та збереженням здоров'я, як свого, так і оточуючих. Суть цього поняття виявляється у профілактичних заходах, застосуванні здоров'язбережувальних технологій під час викладання.

Метою формування здоров'язбережувальних компетентностей навчання є забезпечення здобувачам освіти можливості збереження здоров'я за період навчання в коледжі, сформувані необхідні знання, вміння та навички здорового способу життя, навчити використовувати отримані знання у повсякденному житті. В досягненні поставленої мети велику роль відіграє вивчення дисципліни «Біологія і екологія».

Роль викладача природничо-наукових дисциплін є визначальною, адже саме він переконує в необхідності відповідального ставлення до власного здоров'я, отриманні певного об'єму знань, які допоможуть зберегти та зміцнити здоров'я, навчить мінімізувати залежність від екологічних та соціальних чинників, створить стійкі переконання, озброїть уміннями в даному напрямку [1; 3].

Здоров'я здобувачів освіти фахового медико-фармацевтичного коледжу є не тільки їхнім особистим надбанням, але й являється основою майбутнього розвитку України, тому що воно є основою стабільності трудових ресурсів, підвищення економічного рівня країни, благополучного морального клімату в сучасному суспільстві.

Протягом останніх років відбулось зростання впливу факторів, що вплинули на погіршення стану здоров'я молодого покоління. Отже, щороку зростає навчальне навантаження, окрім

того, відчувається стрімкий вплив на суспільство «хвороб цивілізації» – гіподинамія, погіршення зору, порушення обміну речовин, різні алергії. Схильність молоді до тютюнопаління, вживання алкогольних напоїв та наркотичних речовин, невміння молоді раціонально планувати і використовувати свій час через вплив віртуального життя на реальне теж викликає занепокоєння [4].

Дисципліна «Біологія і екологія» вивчається у фаховому медико-фармацевтичному коледжі на першому та другому курсах здобувачами освіти, що навчаються на основі базової загальної середньої освіти. Робоча програма навчальної дисципліни «Біологія і екологія» укладена на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 23.10.2017 р. №1407 і укладена на основі навчальної програми «Біологія і екологія» для 10-11 класів загальної середньої освіти 2017 року.

Основою формування здоров'язбережувальної компетентності є розширення застосування активних форм та методів роботи на заняттях: групових та ігрових форм роботи, а також розробки індивідуальних, групових проектів тощо. Майже на всіх заняттях біології і екології потрібно робити наголос на цінності здоров'я, а також методах його збереження та зміцнення.

Вивчаючи тему «Екологічна грамотність і здорове життя» викладач вчить основам розумного та раціонального використання природних ресурсів в рамках збалансованого розвитку, пояснює роль навколишнього середовища у житті і здоров'ї людини. У темах, що стосуються біорізноманіття нашої планети, здобувачі освіти вивчають роль вірусів, бактерій, грибів, рослин у житті людини, їх вплив на здоров'я.

Розглядаючи тему «Обмін речовин в організмі людини», викладач пояснює причини та наслідки порушення обміну біоелементів і біонеорганічних речовин, пов'язані з їх нестачею або надлишком, студенти вивчають правила раціонального харчування як основу нормального обміну речовин.

Важливу інформацію про хвороби спадкового походження, захист геному людини від шкідливих мутагенних впливів здобувачі отримують при вивченні основ спадковості та мінливості організмів.

Формуванню здоро'язбережувальної компетентності сприяє вивчення особливостей регенерації організму, росту, репродукції клітин та чинників, що на нього впливають.

Найоб'ємнішою за обсягом матеріалу, пов'язаного із здоров'язбереженням, є тема «Біологічні основи здорового способу життя». У цьому розділі вивчаються принципи і складові здорового способу життя, статеві культура і безпека життя людей, негативний вплив алкоголю, тютюнопаління, наркотиків, стресових чинників на здоров'я та репродукцію людини. Велика увага приділяється формуванню знань, вмінь і навичок профілактики неінфекційних, інфекційних, інвазійних захворювань та захворювань, що передаються статевим шляхом.

Завершується вивчення дисципліни вивченням закономірностей впливу екологічних чинників на організм, основ сталого розвитку та раціонального природокористування. Важливі знання студенти отримують про застосування результатів біологічних досліджень у медицині, досягнення у трансплантології, репродуктивній медицині, генній інженерії в медицині, регенеративній медицині та онкології, а також розглядаються біоетичні проблеми сучасної медицини.

Велику увагу також потрібно приділяти формуванню здорової атмосфери в групах, підвищувати культуру спілкування між здобувачами освіти, покращувати емоційний контакт між викладачами та студентами, створювати у групах доброзичливий мікроклімат.

Позитивно впливає на формування здоров'язбережувальних технологій на заняттях різноманітність видів навчальної діяльності. Це «мозковий штурм», робота у творчих групах, з підручником, складання та розв'язування кросвордів, здійснення віртуальних мандрівок, захист проектів, вправи та ігрові ситуації на заняттях біології і екології. Це все стимулює творче самовираження здобувачів освіти, розвиток пам'яті, критичного мислення та вміння спілкуватися. Студенти включаються у творчий процес, шукають рішення, що сприяють їх розвитку [5; 4].

Отже, вивчення предметів природничого циклу, а саме дисципліни «Біологія і екологія» забезпечують ефективне сприйняття здобувачами освіти цілісної науково-природничої картини світу. На сучасному етапі розвитку людського суспільства як ніколи актуальним є питання формування здоров'язберігаючої компетентності молодого покоління.

Література:

1. Ващенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі. *Здоров'я та фізична культура*. 2006. № 8.

2. Воробйова О. М., Хлібкевич С. Б. Компетентісний підхід у сучасній здоров'язберігаючій освіті. *Біологічні, медичні та науково-педагогічні аспекти здоров'я людини*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / За загальною редакцією проф. Пилипенка С. В. Полтава, Астрая, 2018. С. 117–120.

3. Миронюк Т. М. Формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх вчителів біології засобами новітніх технологій в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук. 13.00.04 ; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2017. 20 с.

4. Балакірева О., Ващенко Л., Сакович О. та ін. Навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 108 с.

5. Соколенко О. І. Формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я: автор. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 ; Луганський національний ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2008. 20 с.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

І. Гаращенко

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Формування здорового способу життя є головним важелем первинної профілактики в зміцненні здоров'я населення через зміну стиля та укладу життя, його оздоровлення з використанням гігієнічних знань у боротьбі зі шкідливими звичками, гіподинамією та подоланням неблагополучних сторін, пов'язаних з життєвими ситуаціями. Здоровий спосіб життя – це, передусім, діяльність, активність особистості, групи людей, суспільства, що використовують надані їм можливості в інтересах здоров'я, гармонійного, фізичного та духовного розвитку людини. Таким чином, під здоровим способом життя слід розуміти типові форми та способи повсякденної життєдіяльності людини, які зміцнюють і вдосконалюють резервні можливості організму, тим самим